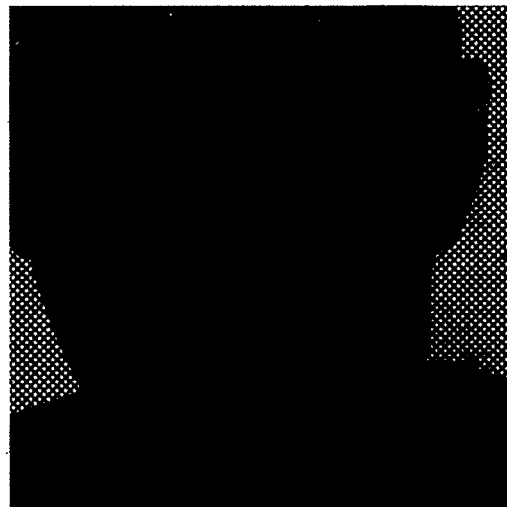

Reflexions

TRIBUNA

Companys i la fi del franquisme

L'anul·lació dels consells de guerra és imprescindible per superar la dictadura

JOSEP-LLUÍS
CAROD-ROVIRAVICEPRESIDENT DEL GOVERN DE LA
GENERALITAT DE CATALUNYA

GABI BELTRÁN

Avui fa 70 anys que Lluís Companys, únic president escollit a les urnes afusellat a Europa al segle XX, era abatut per les bales assassines del franquisme. Set dècades ja d'aquella atrocitat, pel fet de ser president de Catalunya, pendents del gest definitiu que encara no s'ha produït: l'anul·lació de la seva condemna a mort, per un tribunal titella en una farsa de judici militar, com milers d'antifranquistes per tota la geografia de la dictadura. I més enllà. Perquè Lluís Companys va ser segrestat a l'agost pels nazis i la policia espanyola a La Baule (Bretanya), on residia, traslladat via Hendaia a Madrid, torturat en plena Puerta del Sol, conduït secretament al seu país i afusellat una matinada d'octubre.

Fill de la petita noblesa rural, va evitar sempre el *de Jover* que acompanyava el seu segon cognom. Periodista combatiu, advocat de les capes populars, company de viatge dels sindicalistes del camp i de la ciutat, va tenir com els seus millors amics un final tràgic: Francesc Layret, assassinat per pistolers, igual que el líder sindical Salvador Seguí, *Noi del Sucre*, i Marcel·lí Domingo, mort en la soledat d'una cambra d'hotel, en terra d'exili. Republicà fins al moll

de l'os, maçó, home d'esquerres, el seu matrimoni amb la independentista Carme Ballester li va reforçar la consciència nacional i les posicions catalanistes. Activament compromès amb la lluita contra la monarquia i la dictadura de Primo de Rivera, contra la pena de mort i la guerra del Marroc, va ser detingut nombroses vegades i va conèixer la presó a Barcelona, Maó, Madrid, el Puerto de Santa María i París. Pròxim als radicalsocialistes francesos, va esdevenir, com Jean Moulin a França, icona catalana de la resistència al totalitarisme.

Orador apassionat davant de multituds, sabia captar l'emoció del moment i transmetia fermesa, convicció i coratge a qui l'escoltava al míting o a la ràdio. President de les hores adverses, valent en política i humà en el tracte amb les persones, era especialment sensible davant la quotidianitat del seu fill deficient. Va haver de dirigir la minoria catalana a les corts republicanes durant el debat estatutari, protagonitzar els fets del 6 d'octubre en un context hostil, defensar i aprovar la llei favorable als petits agricultors, malgrat la seva inconstitucionalitat, fer front a la sublevació militar a Barcelona i vèncer-la, liderar Catalunya durant la guerra, salvar milers de persones

La llei de la memòria és insuficient per saldar el compte democràtic amb la dictadura

Companys és l'únic president escollit a les urnes afusellat a Europa al segle XX

perseguides per les patrulles de control i emprendre el camí de l'exili, deixant enrere un país vençut i una democràcia esmicolada. Ni la dreta catalana, ni sectors de l'exèrcit espanyol, no li han perdonat mai la seva actitud i manifesten davant d'ell, pel cap baix, un silenci incòmode.

Aquest estiu, el mateix dia que es commemorava la seva detenció, l'ajuntament de La Baule, governat per la UMP del president Sarkozy, l'homenajava erigint un monument al mateix carrer on va residir amb la seva dona, una temporada. Així ho recorda una placa bijingüe, francès-català. Mesos abans, els governs democràtics d'Alemanya i França, a través dels còsols acreditats a Barcelona, expressaven el seu plany

per la mort injusta d'un prematurament envellit Companys de 58 anys, alhora que assumien responsabilitats per la implicació dels governs feixistes dels seus respectius països en aquell fet. L'acte, celebrat amb tanta solemnitat com emoció al Palau de la Generalitat, accentuava encara més la distància entre Espanya i Europa, pel que fa a cultura democràtica.

La llei de la memòria històrica, positiva en àmbits concrets, s'ha demostrat insuficient per saldar el compte democràtic amb la dictadura franquista, de forma satisfactòria i inqüestionable. Encara que cap llei no li retornarà la vida, ni al president Companys, ni a cap de les persones afusellades per la dictadura, l'anul·lació dels consells de guerra que els van condemnar a morir sí que els retornaria la dignitat, no només a ells, sinó també als seus familiars i amics, als seus compatriotes i a tots els demòcrates del món. Malgrat tot, la democràcia no pot modificar el passat, és cert. Però sí que pot canviar el present. Fins que no se'n produeixi l'anul·lació, no haurem estat capaçs de posar fi al franquisme i a la seva herència.

PER OPINAR SOBRE L'ARTICLE
blogs.publico.es